

27 Het nieuwe Verbond

Het woord verbond is wel bij uitstek een Joodsch woord. In de Hebreuwsche Schriften komt het woord berith ongeveer tweehonderd maal voor, en het is volkomen concordant altijd vertaald door verbond. Het Grieksche woord voor verbond luidt diathèkè, en dat vinden we drie en dertig maal, waarvan zeventien maal alleen in den brief aan de Hebreëen en acht keer bij Paulus.

Wanneer de lezer dat gaat natellen, zal hij in zijn gewonen Bijbel iets anders vinden. In Hebreëen komt het woord verbond daar maar acht keer voor en bij Paulus vijf keer. Dat komt, omdat de vertalers het woord diathèkè dertien maal niet door verbond, maar door testament hebben weergegeven.

Nu is er, dunkt me, groot verschil tusschen een verbond en een testament. Een verbond hebben we, waar twee personen onderling zich verbinden om wederzijds iets te doen. Een testament hebben we, waar één persoon voorschrijft wat er na zijn dood met zijn goederen gebeuren moet. Men zou zoo zeggen, dat het onderscheid groot genoeg is, maar de vertalers hebben het aangedurfd, om in plaats van verbond testament te schrijven, naar het hun goed dacht. Dat hebben ze gedaan in alle teksten, waar gesproken wordt van den drinkbeker van het avondmaal: “het nieuwe testament in mijn bloed;” (Matth. 26:28; Mark. 14:24; Luk. 22:20; 1 Kor. 11:25.) voorts nog in 1 Kor. 3:6 en 14, en dan in den Hebreërbrief. Daar heerscht het willekeurig gebruik van verbond en testament zoo sterk, dat het grappig zou zijn, als het niet zoo droevig was. Ik zal de teksten noemen.

In 7:22; 8:6, 8, 9,10; 9:4 staat verbond; in 9:15,16,17, 20 staat testament; in 10:16 verbond; in 10:29; 12:24 en 13:20 testament. De lezer, die niet anders heeft dan zijn gewonen Bijbel, moet nu toch wel meenen, dat de schrijver van den brief aan de Hebreëen twee verschillende woorden heeft gebruikt; dat hij in het eene geval een verbond bedoelt tusschen twee personen, hier God en den mensch of het volk; en in het andere geval een uiterste

wilsbeschikking, die iemand geeft met het oog op zijn dood.

Onder de andere vertalingen, die ik heb kunnen nazien, is alleen Luther concordant. Hij vertaalt overal testament. De andere hebben vaker dan de Statenvertaling verbond en minder vaak testament, maar ik heb niet één gevonden, die in 9:16 en 17 leest, wat er staat: “Want waar een verbond is, daar is het noodzaak, dat de dood van den verbondmaker tusschenkome, want een verbond is vast in de dooden, dewijl het nog geen kracht heeft, wanneer de verbondmaker leeft.” Allen hebben daar testament en testamentmaker, en ze zeggen dus allen, dat God moet sterven, zoo het testament van kracht zal worden. En aangezien dat nooit gebeurt, wordt het testament nooit van kracht.

Ik weet wel, dat de uitleggers dit woord toepassen op den dood van Christus, maar daar komen we niet verder mee, want Christus is opgestaan. Indien Lazarus zijn testament had gemaakt vóór zijn dood, dan kon hij het na zijn opstanding weer vernietigen. De opstanding deed den dood te niet en maakte dus het testament ongeldig.

De fout zit hierin, dat de vertalers niet begrepen hebben, wie in vers 16 en 17 de verbondmaker is. Ze noemen hem zelfs den testateur en den erfflater, en als ze het hoofdstuk hadden uitgelezen, dan hadden ze gezien, dat in het voorbeeld de verbondmaker een dier is, en een dier maakt zijn testament niet. Vers 18 luidt: “Waarom ook het eerste niet zonder bloed is ingewijd,” zoodat het hier niet gaat over het maken van een testament, maar over het inwijden van een verbond. In vers 20 zegt Mozes: “Dit is het bloed des verbonds,” en dat was bloed van kalveren en bokken. Die dieren moesten sterven om het verbond in te wijden, van kracht te maken; en zoo moest Christus sterven om het nieuwe verbond van God met Israel geldig te doen zijn. In ouden tijd slachtte men immers bij het sluiten van een verbond een of meer dieren, en de partijen gingen tusschen de stukken door. Zulk een gedood dier maakte pas het verbond tot een verbond; het was

Wij hebben naar de Schrift te verwachten

1. De opening der gemeente, zonder voorafgaande teekenen en op een niet te berekenen tijdstip.
2. De openbaring van het Beest en zijn strijd tegen het geloovig overblijfsel van Israel. De groote verdrukking.
3. De wederkomst van Christus op den Olijfberg. Hij overwint het Beest en verlost Israel, Israel wordt bekeerd en de rechtvaardigen van Israel staan op.
4. Christus regeert de aarde duizend jaren als de Zoon van David. Satan is gebonden. Christus' dienstknechten regeeren met Hem. Israel het koninklijk en priesterlijk volk. In Jerusalem staat Ezechiëls tempel. Het rijk der gerechtigheid.
5. Satan wordt ontbonden. Opstand van Gog en Magog. Satan wordt geworpen in den poel des vuurs.
6. Het oordeel van den grooten witten troon. De wereldbrand. De poel des vuurs is de tweede dood.
7. Nieuwe hemel en nieuwe aarde. Het nieuwe Jerusalem. Geen tempel. God woont onder de menschen. Christus regeert met de Zijnen. Het vreedrijk.
8. De tweede dood wordt te niet gedaan. Christus geeft het koninkrijk over aan den Vader. God is alles in allen.

A. Lukkien

de verbondmaker. Zie Gen. 15:9-18 en Jer. 34:18,19.

God maakt een verbond, maar Hij maakt Zijn testament niet. Als ik dat zoo zeg, klinkt het oneerbiedig, doch de oneerbiedigheid is niet bij mij, maar bij hen, die in plaats van verbond testament vertaalden, en verzuimden het hoofdstuk uit te lezen. Had men concordant vertaald, dan had men altijd verbond geschreven, en dan had men dezen flater niet gemaakt.

Eigenaardig, dat men in de vier teksten, die over de instelling van het avondmaal spreken, ook het woord testament gebruikt heeft. Daar was toch in het geheel geen aanleiding om aan een testament te denken.

En dan heeft men Paulus nog over nieuw en oud testament laten spreken in 2 Kor. 3:6,14. In vers 6 noemt hij zijn bediening des Geestes de bediening van het nieuwe verbond, dat met Israel gemaakt zal worden; in dien tijd bracht hij immers aan de natien nog de geestelijke goederen van Israel. (Rom. 15:27.) En dan spreekt hij in vers 14 over het lezen van het oude testament. Maar meent men nu heusch, dat Paulus met de woorden oude testament de boeken bedoelt, die men tegenwoordig zoo noemt, in tegenstelling met het nieuwe? Het zoogenaamde nieuwe testament bestond toen nog niet eens! Paulus sprak van het oude verbond, waarvan Mozes de middelaar was. Mozes werd door Israel gelezen; wat hij van het oude verbond had geschreven, dat lezen zij, maar daarbij lag de sluier van Mozes op hun hart. Daarom konden ze ook de profetie van het nieuwe verbond niet begrijpen.

In het voorbijgaan wil ik er nog even op wijzen, hoe dwaas de namen oud en nieuw testament zijn voor de twee deelen van de Schrift. Het is, of iemand zijn testament heeft gemaakt, daarna tot andere gedachten is gekomen en nu een nieuw heeft geschreven, waardoor het oude waardeloos is geworden. Laten we toch spreken over de Hebreeuwsche en de Grieksche Schriften, en laten we niet doen, alsof er tusschen die twee een groote kloof ligt. Het laatste vers van Maleachi sluit onmiddellijk aan

bij Johannes den Dooper. En laten we ook niet doen, alsof de Hebreeuwsche Schriften over het oude verbond spreken en de Grieksche over het nieuwe. Het nieuwe verbond staat wel in het z.g. oude Testament, en het oude wel in het z.g. Nieuwe.

God heeft menigmaal een verbond gesloten. Met Adam; dat wordt alleen genoemd in Hos. 6:7: "Zij hebben het verbond overtreden als Adam." Met Noach (Gen. 6:18.) en met alle levende ziel. (Gen. 9:9-17.) Met Abraham, (Gen. 17.) met Izaäk, (Gen. 17:19, 21.) met Abraham, Izaäk en Jakob. (Ex. 6:3.) Met Pinehas. (Num. 25:12, 13.) Met David. (Jer. 33:21.) En dan met het volk Israel. (Ex. 34:27, 28.)

Van die verbonden kan men eigenlijk niet zeggen, dat het verbintenissen zijn tusschen twee personen; het is telkens God, die een verbond geeft, en alleen van het verbond met Israel geldt het woord, dat in alle verbonden twee deelen begrepen zijn. God geeft Israel Zijn zegeningen, maar eischt van Israel gehoorzaamheid aan de tien woorden, en Israel belooft die gehoorzaamheid. (Ex. 19:1-8.)

Israel heeft dat verbond verbroken, reeds toen Mozes nog op den berg was, en zinnebeeldig verbrak Mozes daarop de steenen tafelen. (Ex. 32:19.) En Israel is op dien weg voortgegaan. Ze hebben geleefd, alsof er geen verbond bestond; ze hebben de afgoden gediend. Tevergeefs hebben de profeten hen vermaand en bedreigd, en toen is Israel ten slotte Lo-Ammi geworden: niet-mijn volk; Lo-Ruchama, niet-ontfermde. (Hos. 1:6, 9.) Maar God bleef gedenken aan Zijn verbond. (Luk. 1:72.) Hij zond Zijn Zoon tot hen. Maar de Zoon werd gekruisigd, de prediking na Zijn opstanding werd verworpen, en toen kwam het zoo ver, dat het oude verbond nabij de verdwijning was. (Hebr. 8:13.)

Maar Gods genadegaven en Zijn roeping zijn onverwettelijk. De ontrouw van Israel doet Zijn trouw niet te niet; dat zij. verre. (Rom. 3:3.) Wanneer het duidelijk gebleken is, dat Israel het verbond niet kan houden, dan verwerpt God Israel niet, maar Hij belooft een nieuw, een onvoorwaardelijk verbond. Hij zegt

gemaakt. En die eeuw eindigt niet met een afval, maar met de verheerlijking.

De profeten van den ouden dag hadden een meer beperkt uitzicht op deze dingen dan wij kunnen hebben. Zij zagen de heerlijkheid van Christus onmiddellijk na Zijn lijden, en den tijd daartusschen, waarin wij leven, zagen zij niet. Zij zagen het rijk der gerechtigheid en het vredelijk in één, en het oordeel, dat daartusschen ligt, zagen zij niet. Eerst aan Johannes op Patmos is daarover de laatste openbaring gegeven.

En dan is het opmerkelijk, dat Petrus in zijn tweeden brief alleen spreekt over het vergaan van de wereld en over den nieuwen hemel en de nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont, en dat hij het duizendjarig rijk niet noemt. Maar dat is geen wonder. Petrus heeft zijn deel met het opgestane Israel; hij zit op zijn troon gelijk zijn mede-apostelen, om de twaalf stammen Israels te regeeren. En hij verwacht en haast naar de grooter heerlijkheid van den dag Gods. Het duizendjarig rijk is de dag van Christus; de tijd van den nieuwen hemel en de nieuwe aarde wordt de dag Gods genoemd. De dag van Christus wordt ingeleid door den dag der wraak; de dag Gods wordt ingeleid door het laatste oordeel en den wereldbrand. Waar Petrus uitziend naar den dag Gods, daar slaat hij over wat daaraan voorafgaat, en wekt hij zijn lezers, Joden, die in Christus gelooven, op, om zich evenzeer naar dien dag uit te strekken.

Paulus, de apostel van de gemeente, die het lichaam van Christus is en uit Heidenen en Joden bestaat, zou dat niet hebben kunnen schrijven. Hij wijst zijn lezers op de eerste komst van Christus in de lucht, ter opnemng van de gemeente. En Paulus keert met zijn gedachten niet weer naar de aarde terug; integendeel, hij leert ons, dat wij in Christus onder de hemelingen gezet zijn; (Ef. 2:6.) en dat wij nu reeds aan de overheden en de machten onder de hemelingen de veelvuldige wijsheid Gods bekend maken. (Ef. 3:10.) Daar is onze heerlijkheid, daar is onze taak.

voltooid schepping, brengen in het duizendjarig rijk alles samen, wat in de profetiën wordt gezegd over toekomstige aardsche heerlijkheid. Maar ze vergeten, dat gedurende de duizend jaren Christus heerschen zal met een ijzeren roede, en dat ook de Zijnen met ijzeren roede zullen regeeren. Men zou het duizendjarig rijk het koninkrijk der gerechtigheid kunnen noemen, en het rijk van de nieuwe aarde het koninkrijk des vredes. Afgebeeld door David, den koning der gerechtigheid, en door Salomo, den koning des vredes. Afgebeeld ook door Melchizedek, die vooreerst overgezet wordt: koning der gerechtigheid, en *daarna* ook was een koning van Salem, dat is: een koning des vredes. (Hebr. 7:2.)

Er is nog een onderscheid. In de duizendjarige eeuw is Israel het koninklijk priestendom. "Gijlieden zult priesters des Heeren heeten, men zal u dienaren onzes Gods noemen." (Jes. 61:6.) Israel brengt de offeranden van de heidenen in het bedehuis voor alle volken, dat naar het bestek van Ezech. 40-46 zal worden gebouwd. Op de nieuwe aarde is geen tempel meer. (Openb. 21:22.) Daar houdt het priesterschap op; het koningschap blijft.

Wij hebben nog twee toekomstige eeuwen te verwachten. De toestand gedurende de duizendjarige eeuw is een goede toestand, beter dan de tegenwoordige. Satan is gebonden en kan niet verleiden; Christus regeert met strenge hand door Zijn dienaren, zoodat het kwaad naar Psalm 101 terstond wordt gestraft en het kwaad dus wordt tegengegaan. Het opgestane Israel heeft de wet in het hart en in het verstand; zij zullen allen tezamen rechtvaardigen zijn. (Jes. 60:21.) Maar de menscheit in haar geheel is alleen maar goed, omdat ze er toe wordt gedwongen. Velen onderwerpen zich geveinsdelyk. (Deut. 33:29; Ps. 66:3) En wanneer na de duizend jaren Satan wordt ontbonden, dan is er een schare, talrijk als het zand der zee, die zich nog weer laat verleiden. (Openb. 20:8.)

De toestand op de nieuwe aarde is een betere toestand. Dan geschiedt geen zonde meer; dan is de dood niet meer, noch rouw noch gekrijt, noch moeite; dan zijn alle dingen nieuw

het door Jeremia (31:31-34.) en herhaalt het in den Hebreërbrief: (8:8-12.) "Ziet, de dagen komen, spreekt Jehovah, dat ik met het huis van Israel en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken; niet naar het verbond, dat ik met hun vaders gemaakt heb, ten dage als ik hun hand aangreep, om hen uit Egypteland uit te voeren, welk mijn verbond zij verbroken hebben, hoewel ik hen getrouwd had, spreekt Jehovah. Maar dit is het verbond, dat ik na die dagen met het huis van Israel maken zal, spreekt Jehovah, ik zal mijn wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven, en ik zal hun tot een God zijn en zij zullen mij tot een volk zijn. En zij zullen niet meer een iegelijk zijn naaste en een iegelijk zijn broeder leeren, zeggende: Kent Jehovah, want zij zullen mij allen kennen van hun kleinste af tot hun grootste toe, spreekt Jehovah, want ik zal zal hun ongerechtigheden vergeven en hun zonden niet meer gedenken."

Het is wel treffend, dat in deze vier verzen vier maal gezegd wordt, dat het woorden zijn van Jehovah. Israel blijft een volk voor Gods aangezicht al de dagen. (Vs. 36.) God verwerpt het zaad Israels niet om al wat zij gedaan hebben. (Vs. 37.) De stad zal herbouwd worden en dan zal ze in de eeuw niet meer worden afgebroken. (Vs. 38-40.)

Het oude verbond was met het huis Israels; het nieuwe verbond is volgens Jeremia en Hebreërs eveneens met het huis Israels. Het eerste was een voorwaardelijk verbond; het was afhankelijk van de trouw van Israel; het tweede is onvoorwaardelijk; het hangt alleen af van de trouw van Jehovah. Het eerste luidde: Gij zult, het tweede luidt: Ik zal.

Dan geeft God een nieuwen geest in Israel: Hij neemt het steenen hart weg en geeft een vleeschen hart. (Ezech. 11:19; 36:26-28.)

En nu vertellen de menschen, reeds sedert Augustinus in de vierde eeuw, dat God dat nieuwe verbond volstrekt niet opricht met Israel, maar met de gemeente. God zegt, dat Israels ontrouw Zijn trouw niet te niet doet; de menschen zeggen, dat Israel om

zijn ontrouw voorgoed verworpen is, en dat de gemeente als een geestelijk Israel voor het oude Israel in de plaats is gekomen. Wat God gezegd heeft van Israels zegeningen, wordt verstaan van geestelijke zegeningen voor de gemeente. Wat Hij gezegd heeft van den wederopbouw van Jeruzalem, van den toren Hananeël tot aan de Hoekpoort en tot aan de Paardenpoort, (Jer. 31:38-40.) daarmee weet men geen raad en men doet, of dat niet geschreven staat.

Wat zullen we daarop antwoorden? Laten we niet antwoorden. Waarom zullen we spreken tot hen, die Gods woord niet willen gelooven? Wij hebben aan hen geen boodschap, want het eenige, dat wij willen, is: gelooven wat de Schrift zegt.

Maar er is toch één opmerkelijk ding, waarop ik wil wijzen. De kerk, Roomsche en Protestantische, beweert, dat ze geestelijk Israel is, dat het nieuwe verbond haar geldt. Nu was bij Israel het oude verbond de grondslag van heel het nationale, godsdienstige en persoonlijke leven, en men zou verwachten, dat het nieuwe verbond dit nu ook voor de kerk zou zijn. Maar neen. Lees de Nederlandsche belijdenis- en liturgische geschriften door, en ge bemerkt, dat het nieuwe verbond volstrekt niet de grondslag is; het wordt niet genoemd. Een enkele maal in het avondmaals-formulier: "Christus heeft met Zijn dood en bloedstorting het nieuwe en eeuwige testament, het verbond der genade, besloten." "Wij zijn het nieuwe en eeuwige testament en verbond der genade deelachtig." Dat is alles. Men kan het in deze geschriften wel zonder verbondsleer doen.

Maar waar de verbondsleer wel voorkomt, dat is in de leer en in het formulier van den doop. Ik bedoel van den kinderdoop.

Wanneer een volwassene gedoopt wordt, dan wordt hij niet gedoopt, omdat hij in het verbond begrepen is, maar omdat hij gelooft. In zijn formulier staat, dat de kinderen der Christenen gedoopt worden uit kracht van het verbond, maar dat nieuwe verbond met de gemeente heeft blijkbaar geen kracht meer, wanneer het kind volwassen is.

Maar de vertaling: alle eeuwigheid is een zeer willekeurige vertaling.

Overal, waar in onze vertaling staat: alle eeuwigheid, staat in het Grieksch: tous aionas toon aionoon, de eeuwen der eeuwen. Dat laatste is een taalvorm, dien we in het z.g. Oude Testament meermalen aantreffen. Knecht der knechten, ijdelheid der ijdelheden, heilige der heiligen, heer der heeren, koning der koningen, dat zijn bekende uitdrukkingen, om iets bijzonders aan te duiden. Een knecht der knechten dient niet de knechten, maar is een knecht, die heel erg knecht is; ijdelheid der ijdelheden is zeer groote ijdelheid; het heilige der heiligen was een bijzonder heilige plaats, een koning der koningen als Nebukadnezar was een zeer bijzondere koning. De eeuwen der eeuwen zijn zeer bijzondere eeuwen.

De Schrift spreekt over de toekomstige aionen of eeuwen in het meervoud. (Ef. 2:7.) Ze noemt het tijdperk, waarin wij leven, de tegenwoordige booze eeuw. (Gal. 1:4. Aioon, eeuw, niet wereld, zoals foutief vertaald is. De wereld heet in het Grieksch kosmos.) Het woord aioon is in onzen Bijbel soms vertaald door eeuwigheid, soms door eeuw, soms door wereld, maar uit Gal. 1:4 blijkt wel, dat onder aioon moet worden verstaan een groot tijdperk van bepaalden duur, een tijdperk met een begin en een einde.

Welnu, de tijd, waarin wij leven, is de tegenwoordige booze eeuw; hierop volgen de toekomstige eeuwen, namelijk die van het duizendjarig rijk en die van den nieuwen hemel en de nieuwe aarde, en deze twee worden in tegenstelling met de tegenwoordige — en met andere, nog vroegere eeuwen — de eeuwen der eeuwen genoemd, de zeer bijzondere eeuwen. Gedurende die eeuwen heerschen Christus' dienstknechten; gedurende die eeuwen regeert Christus als Koning. Na die twee eeuwen geeft Christus de heerschappij aan den Vader terug.

Tusschen die twee eeuwen is groot verschil. Zij, die het duizendjarig rijk kennen, maar bij de nieuwe aarde denken aan de

als het zoo ver is gekomen, heeft Christus Zijn werk voltooid, en draagt Hij de heerschappij over aan den Vader.

Op de nieuwe aarde van Openbaring bestaat echter nog heerschappij. Er zijn nog koningen der aarde, die hun heerlijkheid en eer in het nieuwe Jerusalem brengen (21:24.) Zijn dienstknechten zullen als koningen heerschen. (22:5.) Christus regeert nog; de troon van God en van het Lam zijn in het nieuwe Jerusalem (22:3.) De dood bestaat nog: hun deel is in den poel, die brandt van vuur en zwavel, hetwelk is de tweede dood. (21:8.) De eerste dood is bij het oordeel van den witten troon reeds geworpen in den poel des vuurs. Maar daarna komt de tweede dood, ook een vijand. Wanneer de dood de laatste vijand is, die te niet gedaan wordt, dan kan die dood geen andere zijn dan de tweede dood.

God is dan nog niet alles in allen. Laten we ons even herinneren, dat 1 Kor. 15:28 spreekt over allen, die in Adam sterven. Die allen zullen in Christus levend gemaakt worden. In die allen zal God alles zijn. Andere “allen” worden in het verband niet genoemd. Maar in den tijd van den nieuwen hemel en de nieuwe aarde zijn er nog menschen in den tweeden dood. (21:8.) Dan zijn buiten nog de honden en de tovenaars en de hoereerders en de doodslagers en de afgodendienaars en de leugenaars. (22:15.) Dan is God nog niet alles in allen.

Zoo blijkt dus, dat Openb. 21 en 22 nog niet den eindtoestand beschrijft, maar dat na den nieuwen hemel en de nieuwe aarde nog de voleindiging komt, die in 1 Kor. 15:22-28 wordt beschreven.

Dat ons deze dingen niet duidelijker zijn, komt omdat wij het woord eeuwigheid niet verstaan. Zooals onze vertaling het geeft, moet het wel tot verwarring leiden. Openb. 22:5 zegt, dat Christus’ dienstknechten als koningen zullen heerschen in alle eeuwigheid. 1 Kor. 15 zegt, dat zelfs Christus niet eindelooz zal regeeren, maar het koninkrijk aan den Vader zal overdragen, terwijl toch Op. 11:15 zegt, dat Hij in alle eeuwigheid als Koning zal heerschen. Dit kan niet tegelijk waar zijn, indien alle eeuwigheid beteekent, wat men gewoonlijk daaronder verstaat: alle eindeloozheid.

Maar wanneer ik het formulier van den kinderdoop opsla, dan vind ik, dat het verbond wel acht maal genoemd wordt.

Wat de belijdenisschriften betreft: de Heidelbergsche Catechismus noemt het verbond nergens, dan alleen in het antwoord op vraag 74: “Zal men ook de jonge kinderen doopen?” De Ge-loofsbelijdenis evenzoo alleen in het laatste deel van art. XXXIV, waar de kinderdoop behandeld wordt. De Dordtsche leerregels tegen de Remonstranten beslaan in mijn Psalmböckje (uitgave Jongbloed, Leeuwarden) veertig bladzijden, maar het nieuwe verbond komt er niet in voor.

Wat blijkt hieruit? Dat de kerk de leer van het verbond alleen noodig heeft geoordeeld, om den kinderdoop te rechtvaardigen. Een vleeschelijk kind van vleeschelijk Israel wordt besneden, omdat het in het verbond begrepen is; en nu doopt men een vleeschelijk kind van “geestelijk Israel,” omdat het in het nieuwe verbond begrepen is. Daarbij vertelt men, dat de besnijdenis afgeschaft is en vervangen door den doop, terwijl de Schrift zegt, dat God de besnijdenis in het vleesch aan Abraham gaf tot een eeuwig verbond. (Gen. 17:13.) De besnijdenis wordt dus niet afgeschaft, vóór de eeuw ten einde is.

Waarom de kerk de foutieve leer, dat het nieuwe verbond niet Israel, maar “geestelijk Israel” geldt, noodig heeft geoordeeld ter rechtvaardiging van den kinderdoop, en van den kinderdoop alleen? Dat is nogal duidelijk: omdat ze in de Schrift geen leer van den kinderdoop kon vinden, en geen bevel van den kinderdoop en geen voorbeeld van den kinderdoop.

A. Lukkien

dus niet langer bestaan.

Hiermee heb ik, naar ik meen, vrij zuiver de denkbeelden weergegeven, waartoe allen zijn gekomen, die de profetieën lezen. Zeer kort gezegd: het duizendjarig rijk een wereldsabbat; de nieuwe hemel en de nieuwe aarde en de poel des vuurs de toestand van de “eindelooze eeuwigheid.”

Het is goed, onze inzichten altijd weer te toetsen aan de Schrift. Dat is ten opzichte van de profetieën dubbel noodig, omdat we van huis uit verkeerde inzichten hebben meegekregen, en omdat het altijd veel moeite kost, zich te ontworstelen aan de overleveringen der menschen. Nauwkeurig lezen van de Schrift is het eenige, dat ons voor dwalingen kan behoeden, of ons van onze dwalingen kan terugbrengen. En het kan zijn nut hebben, ook bovenstaande meeningen aangaande de toekomst nog eens te herzien.

Deze gedachte wil ik in overweging geven: *Wat ons gezegd wordt in Openb. 21 en 22 betreffende den nieuwen hemel en de nieuwe aarde, is NIET een beschrijving van de eeuwigheid, NIET een teekening van den onveranderlijken eindtoestand.*

Openbaring moge het laatste boek van den Bijbel wezen, het beschrijft niet den eindtoestand. Het einde der wereldgeschiedenis is niet de Christusregeering in den nieuwen hemel en op de nieuwe aarde van Openb. 21 en 22, maar de Godsregeering van 1 Kor. 15. Wat in 1 Kor. 15:24-28 verteld wordt, komt na Openb. 21 en 22.

In 1 Kor. 15:24—28 staan deze gedachten: 1. Christus geeft het koninkrijk aan den Vader over. 2. Christus doet te niet alle heerschappij en alle macht en kracht. 3. Christus heerscht als Koning, tot Hij al Zijn vijanden onder Zijn voeten zal gelegd hebben. 4. De laatste vijand, die te niet gedaan wordt, is de dood. 5. Alles is Hem onderworpen, met uitzondering van Hem, die Hem alle dingen onderworpen heeft. 6. De Zoon zelf wordt aan God onderworpen. 7. God zal zijn alles in allen.

Geen heerschappij dus ten slotte dan die van Christus. En

den, den Heer tegemoet in de lucht, nadat ze, de gestorvenen door opstanding, de levenden door verandering, onsterfelijk zijn gemaakt. Het oogeblik van die opening is van niets afhankelijk, en de tijd er van is niet voorzgd; het kan dus heden geschieden.

Van Israël verwachten ze, dat het de groote verdrukking door het Beest tegemoet gaat, en dat, wanneer de nood op het hoogst is, Christus terug zal komen om den vijand te verslaan en Israël te verlossen. Dan ziet Israël Hem, in Wien ze gestoken hebben en ze bekeeren zich. De gestorven vromen van Israël staan op. Dan wordt Satan gebonden en het Messiaansche rijk begint, dat duizend jaar zal duren. Christus regeert over Israël en de volken. Israël is het zedingsvolk, dat alle volken tot Christus brengt; Israël is het koningsvolk, dat alle volken regeert; Israël is het priestervolk, voor alle volken ten zegen.

Na de duizend jaren — zoo verwachten ook allen — zal Satan ontbonden worden om de volken nogmaals te verleiden. Kort duurt de opstand. Vuur van den hemel verteert zijn aanhangers en Satan wordt geworpen in den poel des vuurs.

Dan volgt het oordeel over de dooden voor den grooten witten troon. Wie niet gevonden wordt in het boek des levens, wordt geworpen in den poel, die brandt van vuur en zwavel, hetwelk is de tweede dood. Dan “vergaat de wereld.” En dan komt de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont.

Tot zoover zijn de onderzoekers der profetie vrijwel eenstemmig. Maar wat het vervolg betreft, wijken ze uiteen. Sommigen meenen met de kerk, dat na dit oordeel de eindtoestand begint: de goddeloozen zijn in den poel des vuurs, om daar eindeloos gemarteld te worden, en de geloovigen, de rechtvaardigen, de uitverkorenen zijn in den nieuwen hemel en op de nieuwe aarde, om daar eindeloos te genieten. Dat noemt men dan de eeuwigheid.

Anderen, wie het denkbeeld van een eindeloze verdoemenis te verschrikkelijk is om zich in te denken, stellen zich liever voor, dat de goddeloozen in het eeuwige vuur vernietigd worden en

Men zegt algemeen in de kringen der geloovigen, dat de kerk geestelijk Israël is. Dat staat niet ronduit in de geloofsbelijdenissen, maar het leeft in de gedachten en het wordt uitgesproken in de liederen, die men zingt. Men gaat op naar het huis des Heeren; men noemt de kerk Sion; men spreekt van het hemelsch Kanaän en men vergelijkt gaarne het geloofsleven met den tocht der kinderen Israels door de woestijn.

Ik geloof, dat we bij deze beschouwing te doen hebben met een van de verderfelijkeste ketterijen, die bedektelijk ingevoerd zijn. De gemeente is geen geestelijk Israël. Dat staat nergens in de Schrift, en daar wordt in de Schrift nergens op gezinspeeld.

De gewone voorstelling is deze: Gelijk Israël uit het diensthuis van Egypte, zoo zijn wij verlost uit het diensthuis der zonde. Gelijk Israël op weg was naar het land Kanaän, zoo zijn wij op weg naar den hemel. En men zegt, dat Paulus ons in deze beschouwing voorgegaan is, waar hij in 1 Kor. 10 uit de geschiedenis der Israëlieten in de woestijn waarschuwingen trekt voor de zoo vleeschelijk gezinde gemeente der Korintheërs. Wat in de woestijn geschied is, strekt ons ten voorbeeld, zegt hij, opdat wij geen lust tot het kwaad zouden hebben. Het is met Israël in de woestijn geheel mis geloopen; zij hadden lust tot het kwaad, zij werden afgodendienaars, zij hoereerden, zij verzochten Christus, zij murmureerden. Inderdaad, het is geen fraai getuigenis, dat hij aan Israël geeft, en niemand zal zeker de geschiedenis van de woestijn geven als een toonbeeld van het leven des geloofs. En niemand zal ook den afloop van de woestijnreis vergeestelijken. Van de volwassenen, die uit Egypte uitgingen, kwamen slechts twee in Kanaän; in de anderen had God geen welgevallen en ze zijn in de woestijn ternedergeslagen. Zal het ook zoo gaan met de kerk? Komen er van allen, die geestelijke spijs hebben gegeten en geestelijken drank gedronken, slechts twee op de 600.000 in den hemel?

Maar Paulus zegt in 1 Kor. 10 niet, dat de kerk geestelijk Israel is. Hij stelt alleen de geschiedenis van Israel tot waarschuwend voorbeeld. Dat Israel een eigen bestaan heeft naast de gemeente, zegt hij in Gal. 6. "In Christus Jezus heeft noch besnijdenis eenige kracht, noch voorhuid, maar een nieuwe schepping. En zoo velen als er naar dezen regel zullen wandelen, over hen zij vrede en barmhartigheid." (Vers 15, 16.) Die zegenwensch geldt dus de geloovigen, onverschillig, of ze Joden of Heidenen zijn; met andere woorden: hij geldt de gemeente, de nieuwe schepping. En dan voegt Paulus daaraan toe, dat hij bovendien zijn zegenwensch uitspreekt over Gods Israel. "En over het Israel Gods," zegt hij. Indien de gemeente geestelijk Israel was, dan zou het hier de plaats geweest zijn om te schrijven: *namelijk* over het Israel Gods. Maar Paulus schrijft: *En* over het Israel Gods. Het Israel Gods *en* de gemeente, die een nieuwe schepping is, en niet weet van besnijdenis of voorhuid, dat zijn twee, zegt Paulus, twee verschillende scheppingen van God.

Dat woordje *en* is in dezen tekst van groote betekenis. Er wordt onder de Christenheid gewoonlijk gezegd, dat Israel afgedaan heeft, sedert het Christus heeft verworpen. Israel, zegt men, heeft geen toekomst meer; de gemeente is er voor in plaats gekomen. Voor den Jood is er behoudenis in Christus, en in de toekomst zullen er misschien nog vele Joden tot de gemeente komen, maar als volk hebben ze afgedaan. Wat aan Israel beloofd is door de profeten, wordt niet letterlijk vervuld, maar geestelijk, en niet aan Israel, maar aan de gemeente. Alle profetieën, die nog niet vervuld zijn, moeten verstaan worden van de gemeente. Zoo zegt men.

Paulus zegt het anders. Naast de nieuwe schepping, de gemeente, die uit Joden en Heidenen bestaat, is er ook nog een Israel, en dat Israel, dat hardnekkige Israel, dat Christus verwerpt en naar de prediking der apostelen niet hooren wil, dat noemt hij toch het Israel Gods, zooals de profeten het genoemd hebben. Omdat Paulus de woorden der profeten niet toepast

handen en voeten, het is alles precies zoo gekomen als de profeten voorzegt hadden, en dat is ons geloovigen altijd een oorzaak van groote blijdschap geweest. Waarom gelooven we dan niet met even groote blijdschap, dat God de Heer Hem den troon van Zijn vader David zal geven, en dat Hij over het huis van Jakob Koning zal zijn? Niet over de gemeente, niet over de kerk, maar over dat volk, dat in de Schrift het huis van Jakob en het huis Israels wordt genoemd.

Waarom gelooven wij dat niet? Omdat het ons altijd anders geleerd is. Maar waar God in onze dagen de aandacht weer vestigt op het boek der profetie, daar is het onze taak, geloovig aan te nemen, niet al wat de menschen over de toekomst prediken, maar al wat de Schrift ons zegt. Er is maar één maatstaf om te beoordeelen, of hetgeen ons geleerd wordt van God is of van den mensch, nl. de letter van de Schrift. Ik weet wel, dat de Schrift ook beeldspraak gebruikt. De troon van David is geen houten stoel en het huis van Jakob is geen steenen huis. Maar het huis van Oranje is ook geen steenen huis, en de troon van onze koningin is geen houten stoel; ieder weet wel, wat daarmee bedoeld wordt. Laten we toch de Schrift zoo eenvoudig lezen als we andere boeken lezen; beeldspraak als beeldspraak, gelijkenissen als gelijkenissen, poëzie als poëzie, profetie als profetie, en laten we toch ophouden met te meenen, dat de woorden der Schrift, vooral de profetische woorden, altijd iets anders bedoelen dan ze zeggen.

"Literal if possible," zei J. N. Darby, letterlijk indien mogelijk. Ik zou nog verder willen gaan en zeggen: Letterlijk, ook indien het ons onmogelijk lijkt.

Er zijn in onzen tijd gelukkig velen, die zich bezig houden met de profetieën. In enkele bijzonderheden mogen ze nog van inzicht verschillen, maar over het algemeen hebben ze hetzelfde gevonden. Ze onderscheiden: de toekomst van de gemeente, van Israel en van de wereld.

Van de gemeente verwachten ze, dat ze opgenomen zal wor-

den bloeitijd van het pausdom; dat de ander vertelt, dat we nu in het duizendjarig rijk leven, terwijl een derde zich van al de Bijbelsche profetieën aangaande de toekomst niets aantrekt, met de gedachte: Daar weten we toch niets van.

In de laatste honderd jaren is daarin wel verandering gekomen. In Engeland, Amerika, Duitschland is het tegenwoordig niet zoo vreemd meer, dat Christenen de aardsche toekomst van Israel verwachtten en het duizendjarig vrede-rijk, en ook in ons land begint dat door te dringen, vooral in buitenkerkelijke kringen. De kerken spreken er nog niet over; in kerkelijke bladen zal men eer bestrijding dan leering vinden aangaande deze vraagstukken. En kerkelijke menschen, die er van hooren, weten niet, waaraan ze zich te houden hebben.

Toch is de zaak eenvoudig genoeg voor wie tot de Schrift gaat in de overtuiging, dat God meent, wat Hij zegt, en zegt, wat Hij meent; in de overtuiging, dat Israel Israel beteekent, hemel hemel, aarde aarde, duizend jaren duizend jaren; in de overtuiging, dat de profetische gedeelten der Schrift op dezelfde wijze moeten worden gelezen als de verhalende gedeelten.

Geloovigen, die het boek Genesis of Samuel lezen, mogen uit het gelezene nuttige leeringen trekken voor hun hart en hun leven, ze mogen er zinnebeeldige beteekenis aan hechten en er gelijkenissen in zien, maar ze twijfelen geen oogenblik, dat die geschiedenissen van Abraham en Jozef, van Saul en David letterlijk zoo gebeurd zijn. En diezelfde geloovigen willen niet aannemen, dat hetgeen van de toekomst voorzegt is, even letterlijk gebeuren zal. Zoodra het profetische woord gehoord wordt, denkt men dadelijk aan zinnebeeldige voorstelling, aan bemoedigende woorden van den profeet, gekleed in een vorm, aan de geschiedenis van zijn dagen ontleend, of verborgen in duistere woorden, om den vijand geen argwaan te doen krijgen. En toch hebben we in de geschiedenis van den Heer Jezus zulke een duidelijk voorbeeld, dat profetieën naar de letter vervuld worden. De edik en de gal, de verlote kleederen, Zijn doorgraven

op de kerk, maar op hen, die door de profeten genoemd worden. “Indien de ordeningen van zon en maan en sterren van voor mijn aangezicht zullen wijken, spreekt Jehovah, zoo zal ook het zaad Israels ophouden, dat het geen volk zij voor mijn aangezicht al de dagen.” (Jer. 31:36.) Paulus gelooft, dat de profeet de Israelieten bedoelde, en daarom noemt hij in zijn zegenwensch naast de gemeente ook het Israel Gods. Neen, laten we het niet zoo zeggen, dat Paulus het geloofde, want dan plaatsen we ons op één lijn met den geïnspireerden apostel. De Heilige Geest gaf hem ook dat woordje *en* in de pen, opdat we het zouden weten, dat niet de kerk Gods Israel is, maar dat het volk der Israelieten, het ongehoorzame Israel, dat Christus aan het kruis heeft gebracht en de prediking heeft afgewezen, desniettegenstaande Gods Israel is, “Zoo zegt Jehovah: Indien de hemelen daarboven gemeten, en de fondamenteën der aarde beneden doorgond kunnen worden, zoo zal ik ook het gansche zaad Israels verwerpen om alles, wat zij gedaan hebben, spreekt Jehovah.” (Jer. 31:37.) Tot twee maal zegt de profeet, dat het Jehovah is, die spreekt; wie is de mensch, die beweren durft, dat Hij iets anders bedoelde dan Hij zeide? Lees dan eens de volgende drie verzen, en verklaar dat “geestelijk,” als gij kunt. “Ziet, de dagen komen, spreekt Jehovah, dat deze stad Jehovah zal herbouwd worden, van den toren Hananeël af tot aan de Hoekpoort, en het meetsnoer zal wijders nevens dezelve uitgaan tot aan den heuvel Gareb en zich naar Goath omwenden, en het gansche dal der doode lichamen en der asch en al de velden tot aan de beek Kidron, tot aan den hoek van de Paardenpoort tegen het Oosten, zal Jehovah een heiligheid zijn; er zal niets weder uitgerukt noch afgebroken worden in de eeuw.” (Jer. 31:38-40.)

God zal aan Zijn volk Israel de beloften houden, die Hij hun gegeven heeft, want Zijn genadegiften en Zijn roeping zijn onberouwelijk. (Rom. 11:29.) Zal hun ontrouw de trouw van God te niet doen? Dat zij verre! (Rom. 3:3.)

Maar, zoo zegt men, de gemeente is toch Abrahams geestelijk

31 Wat nog te wachten is

“Vanwaar Hij komen zal om te oordeelen de levenden en de dooden.”

Dat is alles, wat de algemeene Christelijke kerk belijdt betreffende de toekomst. Ook de kerken der Hervorming hebben daaraan niet veel toegevoegd. En zooals het in de twaalf artikelen staat, heeft het zich vastgezet in het bewustzijn van de geloovige gemeente. Eenmaal, onverwacht — zoo geloof men — vergaat de wereld; de dooden staan op, de levenden worden veranderd allen worden geoordeeld en gaan naar den hemel of naar de hel. En men stelt zich dat oordeel gewoonlijk voor naar de teekening van Matth. 25:31-46⁵.

Men heeft ook wel eens gehoord, dat sommige menschen nog meer van de toekomst meenen te weten; dat ze een duizendjarig rijk van gerechtigheid en vrede hier op aarde verwachten. Maar zoodra daaraan wordt gedacht, rijst het schrikbeeld op van de Wederdoopers in het begin van de 16de eeuw, die met geweld van wapenen het vredelijk wilden stichten. Luther heeft hen toen met alle kracht tegengestaan en de wereldlijke macht heeft hen overwonnen. Doch het gevolg is geweest, dat de Christelijke kerk zich verklaard heeft tegen het denkbeeld van een koninkrijk Gods op aarde, en dat het Chiliasme — de verwachting van zulk een vredelijk — als een gevaarlijke ketterij wordt beschouwd.

Gedurende eenige eeuwen bemoeide de kerk zich niet met het profetische woord, vooral niet hier in Nederland. Al wat voorzegt is van aardsche zegeningen voor Israel, wordt verstaan van geestelijke zegeningen voor de gemeente. Al wat voorzegt is van toekomstige heerlijkheid, wordt verstaan van hemelsche heerlijkheid. En met de duizend jaren van Openb. 20 weet men zoo weinig raad, dat de een ze plaatst van 500 tot 1500,

⁵Op dit gedeelte wordt dieper ingegaan in “Het richten van God” van A.E. Knoch: hfdst. 27 Het gericht over de natien.

zaad. Abraham had immers tweërlei zaad: als het stof der aarde, dat is Israel, en als de sterren des hemels, dat is de gemeente; een aardsch en een hemelsch zaad.

Fraai gevonden, maar het is niet naar de Schrift. De Schrift kent geen geestelijk Israel, dat talrijk is als de sterren des hemels. Zij zegt van het volk Israel, van de letterlijke Israelieten, dat ze talrijk zijn als het stof der aarde, in 2 Kron. 1:9; talrijk als het zand der zee in 2 Sam. 17:11; 1 Kon. 4:20; Jes. 10:22; Hos. 1:10; Hebr. 11:12; talrijk als de sterren des hemels in Deut. 1:10; 10:22; 28:12; 1 Kron. 27:23 en Neh. 9:23; maar nergens wordt van de gemeente der geloovigen gezegd dat ze talrijk is als de sterren des hemels.

In Gal. 3:29 heet de gemeente Abrahams zaad, maar om dat te verstaan, moeten we het geheele hoofdstuk lezen. De Galatiërs wilden besneden worden, om Abrahams zaad te zijn. Neen, zegt Paulus, dat zou nergens toe dienen, gij zijt in Christus, en Christus is Abrahams zaad. De belofte is op Abrahams zaad in het enkelvoud, want “Hij zegt niet: En den zaden, als van velen, maar als van één: En uwen zade, hetwelk is Christus.” (3:16.) Christus is Abrahams zaad, en wie van Christus zijn, zijn daardoor Abrahams zaad. In dezen zin kan het volk Israel in zijn geheel niet Abrahams zaad heeten. “Niet de kinderen des vleesches zijn kinderen Gods, maar de kinderen der beloftenis worden voor het zaad gerekend.” (Rom. 9:8.) Als we de gemeente in Christus zaad van Abraham noemen, zijn we in de lijn der Schrift, maar als we spreken van een geestelijk Israel, wijken we af.

Ik noemde de leer van geestelijk Israel een verderfelijke ketten. Het zou zoo erg niet zijn, indien men de vergelijking tusschen Israel en de gemeente wat ver doortrok. Maar de kerk heeft de konsekwentie aanvaard, en gevolgtrekkingen gemaakt, die met de Schrift in strijd zijn.

In de eerste plaats, en daarop wees ik reeds, heeft ze de profetieën aan Israel ontnomen en zich zelf toegeëigend. En

“Zoovelen er naar dezen regel (van vers 14 en 15) zullen wandelen, over hen vrede en barmhertigheid, en over het Israel Gods.” Volgens de heerschende leer had hij moeten schrijven: “dat wil zeggen over het Israels Gods.” Maar hij schrijft *en*. In het geïnspireerde woord van Paulus is het Israel Gods niet hetzelfde als de gemeente Gods, maar iets anders. “En over het Israel Gods.”

A. Lukkien

daarbij moest ze het letterlijke verwaarloozen. De gemeente zal niet wonen in het land Kanaän; waar dat land aan Israel beloofd is, moest men dus wel van Kanaän den hemel maken, en aan Israel het land Kanaän onthouden. De gemeente keert niet terug uit de landen der verstrooiing; waar dat aan Israel toegezegd is, moet de verstrooiing dus den moeilijken toestand der geloovigen beteekenen, en Israel moet in de verstrooiing blijven. En waar niet ieder genoeg fantasie heeft, om de stoffelijke beloften te “vergeestelijken,” is het gevolg geweest, dat de gemeente de profetieën heeft laten liggen, en dat een groot deel der Schrift een gesloten boek is, waaruit men enkele teksten neemt om er over te preeken. Dat de Heer Jezus de gebrokenen van hart verbindt, leest men wel gaarne in Jes. 61:1, maar wie gelooft het, dat de Joden de verwoeste steden zullen herstellen, dat uitlanders hun kudden zullen weiden, en vreemdelingen hun akkerlieden en wijngaardeniers zullen zijn, terwijl de Joden allen priesters zullen heeten? Dat staat in hetzelfde hoofdstuk, vers 5 en 6. Zulke gedeelten der profetie slaat men over. Geestelijk verklaren kan men ze niet; letterlijk toepassen op de gemeente durft men ze niet; schrappen uit de Schrift wil men ze niet; ze worden eenvoudig vergeten. En dat geschiedt met een groot deel der profetische Schriften. Leest men ze van Israel, dan zijn ze verstaanbaar, en dan is het alleen de vraag, of wij ze willen gelooven; leest men ze van geestelijk Israel, dan worden ze onbegrijpelijk. En zoo heeft de leer van “geestelijk Israel” ons zeer ongeestelijk van een groot deel der Schrift beroofd.

Maar er is meer. God waarschuwt de gemeente zeer ernstig door den apostel Paulus in de brieven aan de Romeinen en de Galatiërs, dat ze toch niet de wet zal invoeren, maar blijven zal bij de absolute genade; de leer van geestelijk Israel heeft de wet met vlag en wimpel binnengehaald. Ze leest de tien woorden voor in de samenkomsten, alsof de gemeente uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid is, en ze zingt de Joodsche lofliederen op de wet, alsof Paulus niet geschreven had. De Heidelbergsche Ca-

techismus zegt in vraag 3, dat wij onze ellendigheid kennen uit de wet Gods, en in vraag 115, dat God ons, de gemeente, scherpelijk de tien geboden laat prediken. Plaats daar eens tegenover wat Paulus geschreven heeft over de wet. “Wij besluiten dan, dat de mensch door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken der wet.” (Rom. 3:28.) “De mensch wordt niet gerechtvaardigd uit de werken der wet, maar door het geloof van Jezus Christus; uit de werken der wet zal geen vleesch gerechtvaardigd worden.” (Gal. 2:16.)

Ja, zegt ge, maar wij zoeken onze rechtvaardiging ook niet in de wet, maar we toonen onze dankbaarheid door naar alle geboden Gods te leven. Ik antwoord daarop met twee vragen: Zijn er niet meer dan tien geboden in de wet? De Heer Jezus bedoelt met de Wet de vijf boeken van Mozes, (Luk. 24:44.) Gij zegt, dat de ceremonieele wet afgedaan heelt; (Ned. Gel. Belijdenis, art. 25.) de Schrift noemt de ceremoniën eeuwige inzettingen (Num. 18:19.) Maar ze zijn voor Israel, niet voor ons. “Hij maakt Jakob Zijn woorden bekend, Israel Zijn inzettingen en Zijn rechten; alzoo heeft Hij geen volk gedaan, en Zijn rechten, die kennen zij niet. Hallelujah!” (Ps. 147:19, 20.)

En mijn tweede vraag is. Heeft God ons niet een beteren weg gewezen om onze dankbaarheid te toonen dan het onderhouden van de tien geboden? God maakt ons door het geloof tot volwassen zonen, die niet meer onder den tuchtmeester staan, (Gal. 3:25.) en Hij vernieuwt ons verstand, opdat wij mogen beproeven, welke de goede en welbehagende en volmaakte wil van God zij. (Rom. 12:2.)

Geestelijk Israel heeft de gemeente weer onder de wet van Sinai gebracht, zoodat de geloovigen weer zonen der dienstmaagd worden in plaats van zonen der vrije. (Gal. 4:20-31.)

Ten derde. Paulus schrijft den brief aan de Galatiërs om te waarschuwen tegen hen, die de besnijdenis wilden invoeren in de gemeente uit de volken. De leer van geestelijk Israel heeft de besnijdenis weer ingevoerd in den vorm van den kinderdoop. Zij

en Jerusalem voor goed verworpen heeft. Men moet maar durven!

Eén ding is gelukkig: in onzen tijd wordt in vele kringen het woord der profetie weer gelezen en geloofd. De onwil om de profetieën te gelooven is in streng kerkelijke kringen het grootst. Daar roept men het luidst van Chillasme, wanneer iemand belijdt te gelooven, wat de Schrift zegt, en daar is men het minst geneigd tot onderzoek van de Schrift zelf. En dat is te begrijpen. Wie de leer betreffende het duizendjarig rijk aanvaardt, erkent, dat God met het volk van Israel nog Zijn plannen heeft, en laat dus de leer van een “geestelijk Israel” los. En wie “geestelijk Israel” loslaat, erkent, dat Paulus aan natuurlijk Israel dacht, toen hij in Rom. 9:4 schreef, dat de verbonden, het oude en het nieuwe, van de Israelieten zijn, zijn maagschap naar het vleesch. Zoo iemand zegt voortaan niet meer, dat wij in het nieuwe verbond leven. En wie de verbondsleer loslaat, heeft geen grond meer voor den kinderdoop. Het eene zit aan het andere vast. En daarom kan het niet anders, of de kerk moet zich verzetten tegen de leer van het duizendjarig rijk.

Natuurlijk is het de vraag, of dat mag. Of het goed is, de profetieën aangaande de toekomst van Israel en de volken weg te redeneeren, en te zeggen, dat God iets anders gezegd heeft, dan Hij bedoelde; dat Hij over aardsche zegeningen van Israel heeft gesproken en geestelijke zegeningen voor de gemeente heeft bedoeld. Wie zullen we gelooven, apostelen en profeten, of de leeraars der zestiende eeuw, die bang waren geworden voor de Wederdoopers?

De Kerkhervorming is teruggegaan tot de kerkvaders van de vierde eeuw. Het is jammer, dat ze niet tot de eerste eeuw is gegaan. Luther en Calvijn noemen zich beide leerlingen van Augustinus, en uit den tijd van Augustinus dagteekent de leer van het geestelijk Israel.

Het wordt tijd, dat we teruggaan tot de Schrift zelf. Paulus spreekt niet van een geestelijk Israel. Hij schrijft in Gal. 6:16 het kleine woordje *en*, dat in dit verband boekdeelen spreekt.

Maar wel spraken ze over het aardse vredelijk, dat aan Israel en de volken beloofd is. Volgens de Schrift zal eerst de Antichrist komen, de schijn-Christus, die de geheele aarde onderwerpt en door allen aangebeden wordt. En wanneer deze overwonnen is, Openb. 19, dan komt het vredelijk van Openb. 20.

Maar wat deze dingen betreft, is de Christenheid over het algemeen zeer onkundig. Het is Satan in de zestiende eeuw gelukt, de Hervorming op deze twee punten: kinderdoop en toekomstleer, tegen te houden, door op zijn manier een vredelijk te stichten te Munster. En dat werkt nog altijd door. Spreek met veel menschen niet over de toekomstverwachting van Israel en de volken, of ze kijken u aan voor een geestverwant van de Wederdoopers. Ze noemen u een Chiliast en waarschuwen tegen u. Omdat men wel op de hoogte is van de gruwelen van de zestiende eeuw en van wat daartegen is gezegd en gedaan, maar niet op de hoogte is van wat de Schrift zegt. Tegen Israels verwachting wordt gewaarschuwd als tegen een gevaarlijke droomerij. En dat waar de Schrift op zoo vele plaatsen in ronde woorden over die verwachting spreekt, zoo duidelijk dat een kind het verstaan kan.

Lees eens aan een negenjarigen schooljongen Ezech. 37:15-28 voor en vraag hem, wat daar nu staat. Hij zal u antwoorden, dat de twee stammen en de tien stammen weer één volk zullen zijn in het land Kanaän. Vraag datzelfde aan een geleerde, en hij zal u antwoorden, dat de geloovigen uit de Joden en uit de heidenen één lichaam zijn in de kerk. (Zie Kantteekeningen van den Staten-Bijbel) Wie van de twee leest de Schrift, dat kind of die geleerde?

In Ezech. 16:55 staat, dat Jerusalem zal wederkeeren tot haar vorigen staat, tegelijk met Sodom en met Samaria, die ook tot haar vorigen staat zullen terugkeeren. De Kantteekeningen zeggen daarvan: dat wil zeggen nimmermeer. Sodom wordt niet hersteld en dus Samaria en Jerusalem ook niet. God zegt, dat Hij Sodom en Samaria aan Jerusalem zal geven tot dochters; (vers 61.) de menschen zeggen, dat Hij alle drie, Sodom, Samaria

zegt, dat de kinderen in Israel besneden werden op dezelfde be-
loften, die aan onze kinderen gedaan zijn, (Ned. Gel. Blijdenis, art. 34.) waarbij ze de zaak omkeert; ze bedoelt toch zeker niet, dat aan onze kinderen beloften zijn gedaan, waarop ze gedoopt worden. Aan de kinderen van Israel zijn beloften gedaan, maar niet op die beloften werden ze besneden; de besnijdenis was een bevel, dat gehoorzaamd moest worden (Gen. 17:10-13.) Besneden moest worden, wie op natuurlijke wijze uit Israel geboren was. En men doopt allen, die op natuurlijke wijze uit “geestelijk Israel” geboren zijn. Wanneer men meer geestelijk was, zou men doopen, wie op geestelijke wijze geboren is.

Geestelijk Israel noemt de besnijdenis een sacrament van het lijden en sterven van Christus; (Gel. Bel. art. 34.) ze zegt, dat de doop in de plaats der besnijdenis ingesteld is, (H. Cat. vr. 74.) en dat Paulus den doop noemt de besnijdenis van Christus. Ze vergeet daarbij, dat God aan Abraham de besnijdenis gegeven heeft tot een eeuwig verbond, (Gen. 17:13.) wat ook Paulus bevestigd heeft door zijn Nazireërschap, toen hij beschuldigd werd, dat hij de Joden onder de Heidenen leerde van Mozes afvallen, zeggende, dat zij de kinderen niet zouden besnijden. (Hand. 21:20-26.) Bovendien vergeet ze, dat in Kol. 2:11 niet over den waterdoop gesproken wordt, maar over een doop, die zonder handen geschiedt.

Maar de kerk had de redeneering over de besnijdenis noodig om den kinderdoop te rechtvaardigen, dien ze ingevoerd had en waarvoor ze in de Schrift geen voorschrift en geen voorbeeld kon vinden. Geestelijk Israel en kinderdoop staan met elkander in het nauwste verband. Is de gemeente een geestelijk Israel, dan moet alles daar als in Israel zijn. Dan behoort het geheele volk tot de gemeente, zooals dat bij Israel het geval was, ook de kinderkerk en die de borsten zuigen. (Joël 2:16.) De kinderen werden besneden als leden van het volk Israel; derhalve moeten de kinderkerk van het geheele volk als lidmaten der gemeente gedoopt worden, (Doopsformulier.) waarbij men de meisjes ook

maar genomen heeft, die bij de besnijdenis niet genoemd worden.

Volgens de Schrift is de gemeente een ekklesiā, een uitroepsel, een vergadering van hen, die uitverkoren en uitgeroepen zijn uit het volk; volgens geestelijk Israel behoort het geheele Nederlandsche volk tot de kerk. Nederland is een Christenland, zegt men, en dan klaagt men er over, dat onder het volk zoo weinig Bijbelkennis is. Laat men liever eerst klagen over het gebrek aan Bijbelkennis onder de geloovigen. Wanneer de geloovigen den Bijbel beter kennen, dan zouden ze weten, dat het Nederlandsche volk evenals alle volken, (behalve het Joodsche,) een Heidensch volk is, en dat God uit die Heidenen en die Joden een gemeente van geloovigen vergadert.

Ten vierde. De gedachte van een geestelijk Israel te zijn heeft de gemeente in een verkeerde verhouding gebracht tot de overheid. Paulus geeft ons in zijn brieven de onderlinge verhouding der geloovigen als man en vrouw, als ouder en kind, als heer en slaaf. (Ef. 5:22-6:9; Kol. 3:18-4:1.) Hij geeft ook de verhouding van den geloovigen onderdaan tot de overheid, (Rom. 13.) maar hij zegt met geen enkel woord, hoe de verhouding moet zijn van de geloovige overheid tot den onderdaan. Want Paulus schreef zijn brieven aan geloovigen, die als burgers onderworpen waren aan een Heidensche overheid. En hij wist door den Heiligen Geest, dat dit zoo blijven zou, zoolang de gemeente op aarde is.

Wij zeggen geen kwaad, wanneer we het uitspreken, dat onze overheid ook nu nog Heidensch is. Heiden beteekent in de Schrift niet-Jood. En nu kan het zeer wel zijn, dat de overheidspersonen geloovig zijn, maar de overheid als zoodanig is niet geloovig. Het is ons niet voorzegd, dat ooit in eenig land in deze tijden der Heidenen, (Luk. 21:24.) een overheid geloovig zal zijn. Een geloovige overheid zal er zijn, wanneer Christus met de Zijnen regeren zal gedurende de duizend jaren, eerder niet. Onze verhouding tot de overheid blijft dus, zooals ze in Rom. 13 ons gegeven is. En de verhouding van de overheid tot ons, daarvoor is geen voorschrift gegeven. Dat moet volgens Rom. 2 de overheid

verlossen en te herstellen. (Zach. 14:1-11.) Israel, het verdrukte volk, zal het heerschende volk zijn, (Jer. 31:7.) niet om de wereld te onderdrukken, maar om ze te zegenen. (Jes. 19:24, 25.)

Dat duizendjarig rijk eindigt, doordat Satan wordt ontbonden, om opnieuw de volken te verleiden tot den opstand. Daarna volgt de val van Satan, en dan komt het oordeel van de dooden. Daarop komt de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, een toestand van nog grooter heerlijkheid dan die van de duizend jaren.

Wanneer ik nu dat alles geloof, omdat het in de Schrift staat, dan heet ik een Chiliaat en dan geld ik in ons goede land voor een ketter en een verleider. Ik weet wel, hoe dat komt.

In de zestiende eeuw, den tijd van de Kerkhervorming, waren er ook predikers, die tegen Luther in den loop der geloovigen predikten in plaats van den kinderdoop. Onder hen stonden mannen op, die het denkbeeld van een duizendjarig vredesrijk aangrepen, en die er zoo weinig van begrepen, dat ze het zelf gingen stichten met oorlog en geweld, waarbij ze natuurlijk in botsing kwamen met de regeeringen. In Munster hebben ze het koninkrijk Sion gesticht, waar een soort communisme heerste. Dat heeft geleid tot vreeselijken strijd en tot beestachtige toestanden. Luther heeft er fel tegen geijverd en de vorsten hebben de zaak bedwongen. En toen is in de ziel van het volk een onverbrekkelijk verband gelegd tusschen de verwerping van den kinderdoop, de verwachting van het duizendjarig rijk en de gruwelen der wederdoopers. Zoodra iemand spreekt van de verwachting van het vredesrijk, denkt men aan den opstand van de zestiende eeuw, en men doet het voorkomen alsof wie in dezen de Schrift geloof, van plan is oproer te maken tegen de overheid.

Wie de Schrift geloof, weet wel, dat de gemeente van Christus in dat duizendjarig rijk op aarde niet tegenwoordig zal zijn; zij is vóór dien tijd reeds opgenomen volgens hetgeen geopenbaard is in 1 Thess. 4 en 1 Kor. 15. Paulus noemt dat een verborgenheid in 1 Kor. 15:51, omdat het tot zoo lang altijd verborgen was geweest, en de vroegere profeten hebben daarover dus niet gesproken.

De Schrift vertelt op vele plaatsen, dat de Joden zullen terugkeeren naar hun land; (Deut. 4:30; Micha 4:1-8.) dat ze dan niet meer ongehoorzaam zullen zijn; (Ez. 11:19, 20; 36:26, 27.) dat God een nieuw verbond met hen zal maken, zoodat zij de wet in hun verstand en in hun hart hebben; (Jer. 31:31-34; Hebr. 8:8-12.) dat ze allen priesters zullen zijn, (Jes. 61:6; 1 Petr. 2:5, 9.) dat ze tot een zegen voor alle volken zullen zijn; (Gen. 12:2; Zach. 8:13.) dat ze een volk van rechtvaardigen zullen zijn; (Jes. 60:21.) dat alle natiën God zullen dienen, wanneer eerst Israël behouden is. (Ps. 102:14-18; 86:9.) Ik noem er slechts enkele; er zijn er vele.

Nu zijn er vele geloovigen, die bij het lezen van deze profetieën in hun gedachten vóór den naam Israël in hun gedachten het woord “geestelijk” plaatsen en dus denken aan een “geestelijk Israël,” waarmee ze dan de gemeente van Christus bedoelen, die uit geloovige Joden en heidenen bestaat. Ze meenen, dat de geschiedenis van Israël uit is sedert de verwoesting van Jeruzalem, en ze zeggen, dat alle nog niet vervulde profetieën hun geestelijke vervulling krijgen in geestelijk Israël. Ze meenen, dat de heidenen toegebracht zullen worden door middel van de zending, en er zijn verwachten, waarbij ook vele Joden Christen worden. Maar dat Israël als volk nog een toekomst heeft, dat gelooven ze niet.

Wie wel aan de letterlijke vervulling van het woord der profetie gelooven, hebben begrepen, dat die toekomst van Israël en de volken, waarin alom gerechtigheid heerscht en alle natiën wandelen in het licht, in verband moet worden gebracht met Openb. 20. Wanneer Satan gebonden wordt en de volken niet meer verleidt, dan zal Christus als Koning heerschen, en dan komt de gerechtigheid en de vrede wel.

Duizend jaren zal die toestand duren, zooals in Openb. 20 zes maal staat, en daarom spreekt men van een duizendjarig rijk.

Dat duizendjarig rijk begint doordat Christus wederkomt, niet om te oordeelen de levenden en de dooden, maar om Israël te

met haar verstand en haar geweten uitmaken. En om haar daarin te steunen, kunnen de geloovigen twee dingen doen: haar gehoorzamen en voor haar bidden, zooals Paulus zegt in 1 Tim. 2:1, 2.

Maar wanneer de gemeente geestelijk Israël is, dan wordt de zaak geheel anders. Israël was een priesterlijk koninkrijk en de koning had dus te luisteren naar het woord van den priester. “De lippen des priesters zullen de wetenschap bewaren, en men zal uit zijn mond de wet zoeken, want hij is een boodschapper van Jehovah der heirscharen.” (Mal. 2:7.) Wanneer Israël een koning aanstelde, dan moest hij zich houden aan Deut. 17:14-20.

En nu heeft de kerk sedert de vierde eeuw steeds gedaan, alsof zij de wereld mee of zelfs geheel te regeeren had. Constantijn maakte het Christendom tot godsdienst van den Romeinschen staat, en stelde zich onder de leiding van de voorgangers der kerk, die zich op zijn Joodsch priester noemden. En in het verloop der jaren kwam het zoo ver, dat de paus te Rome koningen afzette en aanstelde, en dat een Duitsche keizer midden in den winter drie dagen voor de deur van den paus moest staan wachten, eer deze hem wilde ontvangen en van den banvloek ontslaan. Had hij het niet gedaan, dan zou het hem zijn rijk hebben gekost.

In de landen der Hervorming is geen pausdom ontstaan, maar te allen tijde zijn er tal van kleine pausjes geweest, die aan de overheid hebben willen voorschrijven, hoe ze regeeren moest, en ze nemen het zeer kwalijk, als de overheid zegt: Bemoei u met uw geestelijk werk en laat het regeeren aan mij over.

De gemeente is niet geroepen om in deze bedeeeling de wereld te regeeren; zij is evenals Paulus gesteld tot verdrukking. (2 Thess. 3:3.) “Allen, die godzalig willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden,” (2 Tim. 3:12.) en we mogen dankbaar zijn, als de vervolging ons niet aangedaan wordt door de overheid, maar alleen door de medeburgers, of — wat pijnlijker is — door een dwalende kerk, die ook zoo dikwijls de geloovigen heeft vervolgd en nog vervolgt, meenende Gode een

dienst te doen. (Joh. 16:2.) Zulke vervolging en verdrukking door de kerk is een noodzakelijk gevolg daarvan, dat ze geestelijk Israël meent te zijn.

Geestelijk Israël ontleemt ons een deel van de Schrift, brengt ons onder de wet, voert de besnijdenis in in den vorm van den kinderdoop, en tracht de wereld te beheerschen; heb ik geen gelijk, als ik zeg, dat de leer van geestelijk Israël een van de verderfelijkste ketterijen is?

A. Lukkien

30 Chillasme

Wanneer we de woorden van Openb. 20 gelooven: dat Satan gedurende duizend jaren gebonden zal zijn; dat de overwinnaars gedurende de duizend jaren als koningen met Christus zullen heerschen; dat de overige dooden niet zullen leven, tot die duizend jaren geëindigd zijn; dat na de duizend jaren de Satan uit zijn gevangenis ontbonden zal worden om opnieuw de volken te verleiden, dan noemen de menschen ons Chiliasten.

Die naam is niet vreemd. Chilos beteekent duizend; we hebben dat woord, een beetje gewijzigd, in kilometer, kilogram, enz. Chillasme wil dus zeggen, dat men gelooft in een toekomstige wereldtoestand, die beter zal zijn dan de tegenwoordige en die duizend jaren duren zal.

Wanneer we dat niet gelooven, wanneer we gelooven, dat aan den tegenwoordigen toestand plotseling een einde komt, en dat dan de toestand van eeuwige vreugde of eeuwige pijn begint, dan worden we gerekend tot de rechtzinnigen.

Nu zouden we beter doen dergelijke namen nooit te gebruiken, en alleen te spreken van geloovigen en ongeloovigen. De Schrift gebruikt ten aanzien van wat naar buiten openbaar wordt geen andere onderscheiding dan deze, en daarnaast voor wat het inwendige leven betreft, die andere, of we in Christus of met in Christus zijn, wat eigenlijk de eerste onderscheiding is.

Van wie in Christus zijn, kan verwacht worden, dat ze gelooven, wat God door Zijn profeten en apostelen in de Schriften heeft gezegd. Maar dat is niet altijd het geval. Tot de mannen, die naar Emmaus gingen, zei de Heer: "O gij onverstandigen en tragen van hart, om te gelooven al wat de profeten gesproken hebben!" (Luk. 24:25.) Men kan wel een discipel van Christus zijn, en toch niet alles gelooven wat Hij zegt. Maar die toestand is niet goed, en het is noodig, dat we altijd weer elkander opwekken om te gelooven, al wat de apostelen en de profeten hebben gesproken.

Wat volgt daaruit? Eén van tweeën:

Of dit: het evangelie van Paulus is een valsche evangelie, en hij is geen apostel, zooals men in zijn dagen ook reeds zei, en dan moeten we bij hem vandaan gaan en weer terug naar Jezus.

Of dit: beide evangeliën zijn waar, maar zij gelden niet voor dezelfde personen en dezelfde tijden. Volgens Paulus is zijn evangelie het evangelie der voorheid, der heidenen, en dat van Petrus het evangelie der besnijdenis, der Joden. Volgens Paulus is Israël in den tegenwoordigen tijd verworpen en wordt het straks weer aangenomen, en in dien tusschentijd geldt zijn evangelie der voorheid. Vóór hij zijn evangelie predikte, gold het evangelie der besnijdenis en na zijn evangelie zal dat weer gepredikt worden. Een korten tijd zijn de twee evangeliën tegelijk gepredikt, in Hand. 13 tot 28 en in de brieven Romeinen, Korinthiërs, Galatiërs en Thessalonicensen.

Het evangelie van Paulus geldt nu. Dat het evangelie der besnijdenis nu niet geldt, blijkt wel heel duidelijk daaruit, dat de belofte van dat evangelie sedert bijna negentien eeuwen niet vervuld wordt. Waar worden in Christus' naam demonen uitgeworpen; waar spreekt men met nieuwe tongen; waar neemt men ongestraft slangen op en drinkt men ongehinderd doodelijk vergif; waar legt men kranken de handen op, en ze worden gezond? Alle pogingen, die in den loop der eeuwen telkens weer gedaan zijn om dat na te maken, zijn falikant uitgekomen.

De belofte van Mark. 16:17 en 18 is in onzen tijd buiten werking gesteld, en daarmee is wel duidelijk bewezen, dat het evangelie, waarbij die belofte behoort, in onzen tijd niet geldt. Het eenige evangelie, dat nu gepredikt kan worden, is het evangelie van Paulus.

A. Lukkien

29 Verschillen en tegenstrijdigheden

In sommige kringen wordt ons gezegd, dat we van Paulus terug moeten naar Jezus; van de theoretische bespiegelingen van den schriftgeleerde, Paulus, naar de praktische vermaningen van den rabbi van Nazareth. In andere kringen zegt men ons, dat er absoluut geen verschil is tusschen het evangelie des koninkrijks, dat Jezus en Zijn apostelen predikten, en het evangelie der genade, dat Paulus verkondigde. Paulus is een van de twaalf, zegt men daar; hij is door God gegeven in de plaats van Judas, en het eenige verschil tusschen hem en de anderen is, dat hij naar de heidenen ging en zij naar de Joden.

Het zal goed zijn, deze elkaar zoo sterk tegensprekende beweringen nauwkeurig onder de oogen te zien, door in de Schrift na te gaan, of er verschil is of overeenstemming tusschen wat Paulus zegt in zijn brieven, en wat de andere apostelen en evangelisten, Mattheüs, Markus, Lukas, Johannes, Jakobus, Petrus, Judas en de onbekende schrijver van den brief aan de Hebreërs hebben geschreven. En dan blijkt al spoedig, dat er groote verschillen bestaan, en zelfs zoo sterke tegenstrijdigheden, dat ze niet tot overeenstemming te brengen zijn.

1. In de eerste plaats in de namen, die Christus draagt. Dat begint al met de namen Jezus en Christus. Paulus gebruikt den naam Jezus nog geen vijftig maal, de anderen meer dan zeshonderd maal, waarbij we natuurlijk in het oog houden, dat hun geschriften samen drie maal zoo groot in omvang zijn als die van Paulus. Den naam Christus gebruikt Paulus 350 maal, de anderen samen 140 maal. De naam Jezus Christus komt bij Paulus 69 maal voor, bij de anderen samen 61 maal. Den naam Christus Jezus, die bij Paulus bijna honderd maal voorkomt, gebruiken de anderen volgens de Statenvertaling alleen in Hand. 19:4 en 1 Petr. 5:14. In de drie oudste handschriften is wat dezen naam betreft, een merkwaardig gebrek aan overeenstemming. In Hand. 3:20 en 24:24 hebben twee den naam, de derde niet;

in 1 Petr. 5:10 en vers 14 (heeft één den naam en de twee andere niet; in Hand. 5:42 hebben ze hem alle drie, en in Hand. 19:4 geen van drieën. Ook wanneer we aannemen, dat in al deze teksten de naam Christus Jezus moet worden gelezen, dan hebben we toch het merkwaardige feit, dat Paulus dezen naam bijna honderd maal gebruikt en de anderen samen slechts zes maal.

Wanneer we nu in Hand. 2:36 lezen, hoe Petrus zegt: "God heeft dezen Jezus, dien gij gekruisigd hebt, tot een Heer en Christus gemaakt," dan zien we, dat Paulus bij voorkeur den naam van Zijn verhooring gebruikt en de anderen den naam van Zijn vernedering. Paulus brengt ons tot den verhoogden Christus aan Gods rechterhand; de anderen tot Jezus, die in knechtsgestalte rondging onder het volk der Joden. Voor ons, de geloovigen uit de bediening van Paulus, is Hij niet de rabbi van Nazareth, maar Christus Jezus, onze Heer.

2. In Dan. 7:13 ziet de profeet iemand komen met de wolken des hemels, als eens menschen zoon, als Bar Enosj, de zoon van den sterfelijken mensch. In Matth. 26:64 past Christus dat woord toe op Zich zelf, en in overeenstemming daarmee noemt Hij Zich in het Joodsche gedeelte van het z.g. Nieuwe Testament — daarmee bedoel ik alles zonder de brieven van Paulus — ruim tachtig maal Zoon des menschen; één keer in Handelingen, één keer in Hebreë, twee keer in Openbaring, en de overige keeren in de z.g. Evangelien. Paulus vermijdt dien naam geheel. Hij schrijft wel, dat Christus mensch geworden is, dat Hij Zich ontleidigd heeft en de gestaltenis van een dienstknecht heeft aangenomen en den menschen gelijkende is geworden; (Fil. 2:8.) hij noemt Hem een mensch in Rom. 5:15; 1 Kor. 15:21 en 47; Fil. 2:8; 1 Tim. 2:5, maar Zoon des menschen, Zoon van den sterfelijken mensch, noemt hij Hem nergens.

En nu zou men haast verwachten, dat Paulus meer dan de anderen voor Christus den naam Zoon van God zou gebruiken, maar ook dat is niet het geval. Bij Paulus komt die naam vier

zegt hij, dat wij de vergeving der zonden, der misdaden in Christus hebben. In Ef. 4:30 vermaant hij "Vergeeft elkander, zooals God in Christus u vergeven heeft." Evenzoo in Kol. 3:13: "Zooals Christus u vergeven heeft, doet ook gij alzoo." Dat wij in Christus vergeving hebben, staat bij Paulus vast, en dat is niet afhankelijk van onze bereidwilligheid. Wij worden vermaand tot bereidwilligheid om den naaste te vergeven, juist *omdat* wij vergeving hebben; niet *opdat* wij vergeving zouden verkrijgen.

14. Ten slotte wijs ik nog op de groote tegenstelling wat betreft de rechtvaardiging door het geloof. "Ziet gij dan nu, dat een mensch uit de werken gerechtvaardigd wordt en niet alleenlijk uit het geloof?" zegt Jakobus, (2:24.) en hij haalt Abraham en Rachab aan als voorbeelden van rechtvaardiging uit de werken. "Wij besluiten dan, dat de mensch door het geloof gerechtvaardigd wordt zonder de werken der wet," zegt Paulus. (Rom. 3:28.) "Uit de werken der wet zal geen vleesch gerechtvaardigd worden," zegt hij in vers 20, en evenzoo in Gal. 2:16: "De mensch wordt niet gerechtvaardigd uit de werken der wet, maar door het geloof van Jezus Christus."

Zooals Jakobus spreekt ook Petrus. "De oogen des Heeren zijn over de rechtvaardigen en Zijn ooren naar hun gebed, maar het aangezicht des Heeren is tegen degenen, die kwaad doen." (1 Petr. 3:12.) Zoo zegt ook Johannes: "Een iegelijk, die de rechtvaardigheid doet, is uit God geboren." (1 Joh. 2:29.) "Die de rechtvaardigheid doet, die is rechtvaardig." (1 Joh. 3:7.) "Die het kwade gedaan hebben, zullen uitgaan tot de opstanding des oordeels," zegt de Heer in Joh. 5:29, en zoo zegt ook Paulus in Rom. 2:13, vóór hij de rechtvaardiging uit genade door het geloof bekend maakt in Rom. 3:24.

Veertien punten van verschil, en daarbij verschillende tegenstrijdigheden, en er zouden nog wel meer te noemen zijn. Hoe kan men dan zeggen, dat Paulus hetzelfde evangelie predikt als de Heer Jezus en Zijn twaalf apostelen? Men kan het wenden en keeren zooveel men wil, maar Paulus en de twaalf stemmen niet overeen.

weten wij, dat wij de beden verkrijgen, die wij van Hem gebeden hebben.” (5:14, 15.) En hij grondt dat vertrouwen daarop, “dat wij Zijn geboden bewaren, en doen hetgeen behagelijk is voor Hem.” (3:22.)

Wij kunnen dus vaststellen, dat tot het evangelie der besnijdenis de belofte behoort, dat de gebeden van wie naar Gods wil wandelt, verhoord worden. Nu hebben te allen tijde geloovigen op deze beloften gepleit, en toch dikwijls geen verhooring van hun gebeden ontvangen, en dat heeft menigeen op den rand van het ongelooft en van de wanhoop gebracht. Houdt God dan Zijn beloften niet?

Ja, aan hem, aan wien Hij ze beloofd heeft. Het evangelie der voorhuid heeft deze belofte niet. Wanneer Paulus, onze apostel, ons vermaant, in geen ding bezorgd te zijn, maar onze begeerten in alles door bidden en smeeken met dankzegging bekend te maken bij God, dan zegt hij niet: “En dan zullen uw begeerten vervuld worden,” maar hij zegt: “De vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en zinnen bewaren in Christus Jezus.” (Fil. 4:7.)

Dat is de belofte van het evangelie der voorhuid: de vrede Gods, een vrede, die alle verstand te boven gaat, en die meer waarde heeft dan het ontvangen van hetgeen, waarom wij gebeden hebben.

13. Groot is ook de tegenstrijdigheid, waar gesproken wordt over vergeving. Matth. 6:12 leert de bede: “Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren,” en in vers 14 en 15, evenals ook in Mark. 11:25 en 26 wordt dat nog toegelicht. Zoo gij vergeeft, ontvangt gij vergeving; zoo gij niet vergeeft, ontvangt gij geen vergeving. En in Matth. 18:21-35 wordt den onbarmhartigen dienstknecht de kwijtschelding weer ingetrokken, als het blijkt, dat hij zijn mededienstknecht de schuld niet kwijtscholden heeft. De vergeving van zonden is in het evangelie der besnijdenis voorwaardelijk. Paulus predikt, dat de vergeving onvoorwaardelijk is. In Ef. 1:7 en Kol. 1:14

maal voor, bij de anderen drie en veertig maal. (In Joh. 9:35 zegt de Heer niet tot den blind geborene: “Geloof gij in den Zoon van God?” maar: “Geloof gij in den Zoon des menschen?”)

3. In den brief aan de Hebreërs wordt Christus negen maal Priester genoemd en tien maal Hoogepriester; Paulus gebruikt die namen niet één maal. In het Joodsche gedeelte heet Christus meer dan dertig maal Koning, meestal met de bijvoeging: Koning der Joden, of ook wel Koning van Israel; Paulus noemt Christus één maal Koning, en dan spreekt hij over de toekomstige heerschappij: “Hij moet als Koning heerschen, totdat God al Zijn vijanden onder Zijn voeten zal gelegd hebben.” (1 Kor. 15:25.) Wanneer we dus spreken over Christus als onzen Koning-Hoogepriester, dan moeten we er aan denken, dat wij Hem noemen met een naam, dien Paulus Hem nooit geeft.

4. Johannes de Dooper wijst Christus aan Zijn discipelen aan als het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt. (Joh. 1:29, 36.) Filippus leest met den kamerling het woord van Jesaja, dat Christus als een lam ter slachting geleid is. (Hand. 8:32.) Petrus noemt Hem een onbestraffelijk en onbevlekt Lam, (1 Petr. 1:19.) en in Openbaring wordt de Heer wel zeven en twintig maal het Lam genoemd, in het Grieksch in den vorm van het verkleinwoord: het Lammetje. En weer moeten we zeggen: Paulus noemt dien naam nooit. Geen wonder: bij een lam denken we aan een offerlam en een paaschlam, en Paulus had een evangelie der voorhuid te verkondigen. Aan de heidenen had God geen offeranden gegeven. Voor hen zou het niets zeggen, wanneer Paulus den Heiland een Lam had genoemd.

5. Matth. 9:36 spreekt over schapen, die geen herder hebben. Matth. 25:32 over een herder, die de schapen van de bokken scheidt. In Joh. 10 heet de Heer wel tien maal de Herder en één maal de goede Herder. Hebr. 13:20 noemt Hem den grooten Herder der schapen; in 1 Petr. 2:25 heet Hij de Herder en Opziener en in 1 Petr. 5:4 de overste Herder. En alweer: Paulus noemt den Heer nooit Herder. In Joh. 10 worden de geloovigen

meermalen schapen genoemd; 1 Petr. 2:25 zegt, dat ze dwalende schapen zijn geweest. 1 Petr. 5:2 en 3 spreekt over de kudde, evenals ook Luk. 12:22 het kleine kuddeke noemt. Paulus noemt de geloovigen nooit schapen. De verhouding van Jehovah tot Israel wordt in de Hebreuwsche Schriften meermalen vergeleken bij die van een herder en zijn schapen, (Ps. 23 en 80; Jes. 40:11; Jer. 31:10; Zach. 13:7; Ps. 78:52; 79:10; 95:7; 100:3; Jes. 53:6.) en de apostelen der besnijdenis gebruiken deze bekende vergelijking; de apostel der heidenen sluit niet aan bij de profeten en psalmdichters van Israel.

6. De Heer heet in Joh. 3:29 de Bruidgom van Israel, evenzoo in Matth. 9:15; Mark. 2:20; Matth. 25:1, 5, 6, 10; de Zijnen heeten in Joh. 3:29 Zijn bruid, ook in Openb. 21:9; 22:17, en de vereeniging van de Zijnen met Hem heet in gelijkenissen een bruiloft in Matth. 22:2; in Matth. 25 en in Openb. 21:7 en 9. Dit alles in aansluiting bij Salomo's Hooglied, en bij verschillende psalmen en profetiën. Paulus spreekt nergens over bruidgom, bruid of bruiloft, omdat hij in de gemeenten, die hij sticht, geen voortzetting ziet van Gods werk onder Israel in den ouden dag.

Tot zoover over de namen van Christus en van de geloovigen. Er zijn meer verschillen en er zijn tegenstrijdigheden.

7. De apostelen der besnijdenis beroepen er zich gedurig op, dat ze ooggetuigen zijn geweest van wat de Heer op aarde deed. Johannes begint zijn brief: "Wat wij gehoord, gezien, aanschouwd, getast hebben, dat verkondigen wij u." Petrus noemt zich een getuige van het lijden van Christus, (1 Petr. 5:1.) en hij herinnert aan de stem, die hij gehoord heeft op den berg der verheerlijking. (2 Petr. 1:16-18.) De schrijver van Hebr. is zelf geen ooggetuige geweest, maar hij beroept zich in Hebr. 2:3 en 4 op hen, die Christus persoonlijk gehoord hebben. Lukas heeft zijn verhaal van hen, die van den beginne aanschouwers en dienaars des woords geweest zijn. (1:2.) Al die ooggetuigen hebben Christus naar het vleesch gekend. Paulus daarentegen, al mocht hij Christus naar het vleesch gekend hebben, nochtans

de plaats der menschen zal zijn nà de eeuwen, is ons niet bekend gemaakt, maar gedurende de eeuwen wijst het evangelie der besnijdenis een plaats aan op de aarde, het evangelie der voorhuid een plaats onder de hemelingen. Aan de twaalf apostelen is immers toegezegd, dat ze in de wedergeboorte — wanneer het volk van Israel opnieuw geboren wordt, Jes. 66:8 — zullen zitten op twaalf tronen, oordeelende de twaalf stammen Israels. (Matth. 19:28; Luk. 22:30.)

12. De Heer Jezus verzekert de Zijnen bij verschillende gelegenheden, dat hun gebeden verhoord zullen worden. In de bergrede zegt Hij: "Bidt en u zal gegeven worden, zoekt en gij zult vinden, klopt en u zal opengedaan worden." Een driefoudige verzekering, die nog eens herhaald wordt: een iegelijk, die bidt, die ontvangt, enz. en nog eens toegelicht wordt in de vergelijking met den vader, die geen steen geeft voor een brood en geen slang voor een visch. Zoo zal de hemelsche Vader goede gaven geven aan wie ze van Hem bidden. (Matth. 7:7-11.) In Luk. 11:9-10 zegt de Heer hetzelfde tot Zijn discipelen afzonderlijk. Vervolgens zegt Hij tot Zijn discipelen naar aanleiding van den vijfgeboom, die op Zijn vervloeking verdord was: "Daarom zeg ik u: alle dingen, die gij biddende begeert, gelooft, dat gij ze ontvangen zult, en zij zullen u geworden," (Mark. 11:24.) of bij Mattheüs: "Al wat gij zult begeeren in het gebed, geloovende, zult gij ontvangen." (21:22.) Ten slotte zegt de Heer in Zijn alscheidsrede tot de discipelen: "Voorwaar, voorwaar zeg ik u: al wat gij den Vader zult bidden in mijn naam, dat zal Hij u geven. Bidt en gij zult ontvangen." (Joh. 16:23, 24.)

In aansluiting daaraan zegt Jakobus: "Gij hebt niet, omdat gij niet bidt. Gij bidt en gij ontvangt niet, omdat gij kwalijk bidt;" (4:2, 3.) en hij verzekert, dat het geloofsgebed van de ouderlingen den zieke zal genezen. (5:15.) En Johannes schrijft in zijn eersten brief: "Zoo wat wij bidden, ontvangen wij van Hem;" (3:22.) "Zoo wij iets bidden naar Zijn wil, verhoort Hij ons, en indien wij weten, dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, zoo

het aardrijk beërven,” (Matth. 5:5.) een letterlijke aanhaling van Ps. 37:11: “De zachtmoedigen zullen de aarde erfelijk bezitten.” En in Openb. 21 vinden we het nieuwe Jerusalem ook niet in den hemel, maar op de aarde, waarheen het uit den hemel nederdaalt; (vs. 2 en 10.) het Jerusalem van de twaalf stammen en de twaalf apostelen. (Vs. 12 en 14.)

Nergens in het Oude Testament of in het Joodsche gedeelte van het Nieuwe kunt ge lezen, dat menschen bij hun dood of bij hun opstanding naar den hemel gaan. Van David wordt uitdrukkelijk gezegd, dat hij niet opgevaren is in den hemel. (Hand. 2:34.) Van Henoch en van Elia, de twee, die niet gestorven zijn, zegt de Schrift niet, dat ze nu in den hemel zijn. Henoch is weggenomen, dat hij den dood niet zou zien; (Gen. 5:24; Hebr. 11:5.) Van Elia zegt 2 Kon. 2:1 en 11 letterlijk: “Elia voer in onweder de hemelen,” wat onze Statenvertaling heeft weergegeven: “Elia voer met een onweder ten hemel.” Aangaande de plaats, waar deze uitzonderingen zich thans bevinden, laat de Schrift ons in het onzekere, evenals ten aanzien van Mozes. Gode leven zij allen, (Luk. 20:38.) daarom kon Hij ook Mozes en Elia zenden naar den berg der verheerlijking, (Matth. 17:3.) ook al zegt Hij ons menigmaal, dat de dooden dood zijn tot den dag der opstanding. Van Elia weten we, dat hij niet voor goed is op de plaats, waar hij heengegaan is; hij komt weder volgens Mal. 4:5, een profetie, die ten deele vervuld is in Johannes den Dooper, en ten deele nog vervuld moet worden. (Mark. 9:12,13.)

In de brieven van Paulus ligt de toekomst van de gemeente en het terrein van haar werkzaamheid in de hemelen. De gemeente is gezegend met alle geestelijke zegening in den hemel in Christus; letterlijk: onder de hemellingen. (Ef. 1:3.) Ze is gezet onder de hemellingen in Christus Jezus:. (Ef. 2:6.) Ze maakt aan de overheden en machten onder de hemellingen de veelvoudige wijsheid Gods bekend. (Ef. 3:10.) Ze heeft den strijd tegen de geestelijke boosheden onder de hemellingen. (Ef. 6:12; niet in de lucht; er staat: en tois epouranion, onder de hemellingen.) Waar

kent hij Hem nu niet meer naar het vleesch (2 Kor. 5:16.) Wat hij vertellen moet, dat heeft Christus hem bekend gemaakt door Openbaring. (Ef. 3:3.)

8. Het evangelie der besnijdenis is een evangelie met teekenen en wonderen “Degenen, die in mij gelooven, zullen deze teekenen volgen; in mijn naam zullen zij demonen uitwerpen, met nieuwe tongen zullen zij spreken, slangen zullen zij opnemen, en al is het, dat zij iets doodelijks zullen drinken, dat zal hun niet schaden; op kranken zullen zij de handen leggen en zij zullen gezond worden.” (Mark. 16:17,18.) De opdracht aan de twaalf apostelen luidt: “Geneest de kranken, reinigt de melaatschen, wekt de dooden op, werpt de demonen uit.” (Matth. 10:8.) We vinden dan ook overal in de z.g. Evangelien en in de Handelingen wonderdadige genezingen van allerlei krankheden, en nog in den brief van Jakobus aan de twaalf stammen luidt het: “Is iemand krank onder u, dat hij tot zich roepe de ouderlingen der gemeente, en dat ze over hem bidden, hem zalvende met olie in den naam des Heeren, en het gebed des geloofs zal den zieke genezen.” (Jak. 5:14,15.) Dus niet een sacrament der stervenden, zooals de Roomsche kerk van dit woord gemaakt heeft, maar een genezing van het zieke lichaam.

Van deze krachten lezen we ook nog in de eerste helft der bediening van Paulus, toen hij volgens zijn woord in Rom. 15:27 de geestelijke goederen van Israel aan de heidenen bracht; toen de heidenen nog gasten en bijwoners waren in de gemeente van Christus. (Ef. 2:19.) Toen schreef hij aan de Galatiërs: “Die u dan den geest verleent en krachten onder u werkt.” (3:5.) Aan de Romeinen: “Ik zou niet durven iets zeggen, dat Christus door mij niet gewrocht heeft. . . . door kracht van teekenen en wonderen.” (Rom. 15:18, 19.) Aan de Korinthiërs: “De merkteekenen van een apostel zijn onder u betoond met alle volharding met teekenen en wonderen en krachten.” (2 Kor. 10:12.) Toen deed God nog groote krachten door zijn handen; toen werden van zijn lichaam zweetdoeken en gordeldoeken op de kranken gedragen,

zoodat de ziekten van hen weken en de booze geesten van hen uitvoeren. (Hand. 19:11, 12.) Toen schudde hij nog op Melite den adder in het vuur en genas hij den schoonvader van Publius en alle zieken op het eiland. (Hand. 28.) Maar wanneer hij gevangen is in Rome en hij in zijn laatste brieven de bedeeeling der verborgenheid openbaar maakt, (Ef. 3:11.) dan doet hij geen wonderen meer. Dan verblijdt hij zich over de genezing van Epafroditus, die het voor den dood weg gehaald heeft, maar hij legt hem niet de handen op om hem te genezen. (Fil. 2:25-27.) Dan zendt hij geen zweetdoek aan Timotheüs voor zijn zwakke maag. (1 Tim. 5:23.) Dan laat hij Trofimius krank achter te Milete. (2 Tim. 4:20.) Dat zijn een paar feiten, en als regel voor de nieuwe praktijk schrijft Paulus hetzelfde. In 1 Kor. 12:9,10,28, zijn er in de gemeente behalve de apostelen en de profeten o.a. ook gaven der gezondmaking, menigerlei talen, krachten, uitleggingen. In Ef. 4:11, in de bedeeeling der verborgenheid, waar weer Gods gaven aan de gemeente worden opgenoemd, wordt over gezondmaking en over nieuwe tongen niet meer gesproken, en de belofte van Mark. 16:17 en 18 schijnt niet meer te bestaan.

9. De menschen spreken over wedergeboorte, en vergeten, dat het een woord is uit het Joodsche gedeelte van het z.g. Nieuwe Testament. Tot Nikodemus zegt de Heer; "Gijlieden moet wederom geboren worden." (Joh. 3:3 en 7, waar eigenlijk staat: van voren af aan geboren.) In 1 Petr. 1:3 zegt de apostel: "God heeft u wedergeboren," en in vers 23: "Gij zijt wedergeboren." In den eersten brief van Johannes komt verscheiden maal de uitdrukking voor: "Uit God geboren." Paulus noemt eenmaal het bad der wedergeboorte, (Tit. 3:5.) waarmee hij waarschuijlijk den waterdoop bedoelt. Dien brief aan Titus schreef hij, toen hij nog reisde, (vs. 12.) en de brief behoort dus tot het eerste deel van Paulus bediening. Maar verder noemt hij de verandering, die bij een mensch plaats heeft, als hij door Christus Jezus gegrepen wordt, (Fil. 3:12.) geen wedergeboorte, maar een

nieuwe schepping. (2 Kor. 3:17; Gal. 6:15.)

10. Het evangelie der besnijdenis is voor wie zich bekeeren, voor de rechtvaardigen. Zelfs die worden nauwelijks zalig, schrijft Petrus, (1 Petr. 4:18.) en hij vraagt, waar dan de goddeloozen en de zondaar moet verschijnen. Sodom stelt hij de goddeloozen tot een voorbeeld. (2 Petr. 2:6.) De goddeloozen worden ten vure bewaard, zegt hij, (2 Petr. 3:7.) en Judas verzekert, dat de goddeloozen gestraft zullen worden. (Vs. 15.) Paulus daarentegen verkondigt dit evangelie: "Nu is de rechtvaardigheid Gods geopenbaard zonder de wet, de rechtvaardigheid Gods door het geloof van Jezus Christus, tot allen en over allen die gelooven. Want zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade door de verlossing, die in Christus Jezus is." (Rom. 3:21-24.) "Christus is te Zijner tijd voor de goddeloozen gestorven," zegt hij Rom. 5:6, en hij drukt het in Rom. 4:5 in vier woorden uit: "die den goddelooze rechtvaardigt." De tegenstrijdigheid is hier wel groot.

11. De toekomst van Israel ligt gedurende de eeuwen op aarde. Dat staat in Ps. 25:13: "Zijn zaad zal de aarde beëerven." Dat staat wel vijf maal in Psalm 37: "De rechtvaardigen zullen de aarde erfelijk bezitten en zullen in eeuwigheid (in de eeuw) daarop wonen," (Vers 29; zie ook vers 9, 11, 22 en 34.) Dat staat in Spr. 2:21: "De vromen zullen de aarde bewonen, en de oprechten zullen daarop overblijven." Dat zegt Jesaja: "Die op mij trouwt, die zal het aardrijk erven." (57:13.) "Uw volk zullen allen tezamen rechtvaardigen zijn; zij zullen in de eeuw de aarde erfelijk bezitten." (60:21.) In al die negen teksten staat in het Hebreuwsch eretz, en men kan dus ook vertalen: het land, waarmee dan natuurlijk Kanaän bedoeld is, maar daar wordt het niet anders van: aan de rechtvaardigen van Israel wordt een toekomst toegezegd op aarde.

De Heer Jezus brengt daarin geen verandering; ook Hij wijst Israel op aarde een toekomst aan; niet in de hemelen. In zijn bergrede zegt Hij: "Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen